

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠTNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok ——— 4.— koruny. Na pol roka ——— 2.— „ Na štvrt' roka ——— 1.— „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, púp. komorník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, prälát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám Nem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpáť neodávajú.</p>
--	--	---

Kráľov rozkaz.

V hrozných zápasoch svetovej vojny ne-
 výslovne trpiace obyvateľstvo krajiny celú svoju
 nádej skladá v budúcnosti: že sa kedysi ešte
 dožije lepších a blaženejších časov, bo veď nie
 darmo prelievali krv jeho synovia a nie darmo
 donášalo nesmierne obeť majetkov, životov a
 pustošenia rodín.

Jedna jeho vrelá túžba blíži sa ku vyplne-
 niu. Hľa, Tisza s jeho násilenskou vládou cez
 dlhé roky darmo zapieral práva ľudu: *sám kráľ
 ako vodca postavil sa na čelo ľudu a sám žiadal
 od vlády, aby dostatočnú odplatu dostal ľud,
 ktorý tak mnoho obetoval a trpel pod svetovou
 vojnou.*

Jeho veličenstvo kráľ Karol IV. minister-
 predsedovi grófovi Tiszovi poslal nariadenie, v
 ktorom mu nakladá:

*«Vyzývám vládu, aby Mi predostrela ná-
 vrhy, v ktorých by výraz obdržaly Moja vďaka
 a Moje uznanie, ktoré cítim nad obdivuhodným
 vyvinutím sily a vlasteneckým chovaním sa ná-
 roda v týchto osud rozhodujúcich dňoch sveto-
 vého zápasu a v ktorých by v rade ustanovizní
 ku pozdvihnutiu blahobytu ľudu, rozšírenie vo-
 lebného práva uplatnilo sa natoľko, nakoľko,
 do ohľadu berúc životné záujmy uhorského štátu,
 zodpovedá to terajším veľkým časom a obeťam,
 ktoré ľud priniesol.»*

Jeho veličenstvo kráľ povďačné uznanie vy-
 slovuje ľudu a od vlády žiada, aby mu pred-
 strela návrhy ku pozdvihnutiu blahobytu ľudu a
 aby rozšírila volebné právo.

Tu hľa gróf Štefan Tisza, ktorý posmešnými

slovami odoprel návrh kresťanskej ľudovej strany
 a spojenej opozície, aby na bojišti krvácajúcim
 hrdinom dal volebné právo, včul od samého
 kráľa dostal rozkaz, aby to urobil. On ale, opie-
 rajúc sa na jeho väčšinu mamelukov, protiví
 sa i tomuto najvyššiemu kráľovskému rozkazu
 a aby oslabil hlboký dôjem, ktorý kráľovské
 slová vzbudil musely v širokých vrstvách obe-
 censtva a pred svetom zakryl svoju nedôsled-
 nosť a tvrdošijnosť, kráľovský rozkaz o rozšírení
 volebného práva úradne vysvetlovať dal nasle-
 dovne:

«Pri riešení týchto úloh za smerodajnú zá-
 sadu musíme prijať, že aj na poli udelenia vo-
 lebného práva uznanie udelíme tým, ktorí v
 obrane vlasti sa zvlášte vyznačili. Na tomto poli
 cestu kliesni roku 1913. vyneseny zákon o vo-
 lebnom práve, ktorý hlasovacie právo dáva
 všetkým tým, ktorí počas vojenskej služby do-
 stali rang poddôstojníka. Počas vojny aj samé
 toto ustanovenie početným zaslúžilým občanom
 zabezpečuje volebné právo.

Vychodiac z tej istej zásady vláda má v
 úmysle navrhnúť, aby hlasovacie právo dostali
 tí, ktorí majú medailu hrdinskosti. Krem toho
 vláda v tom smere chce zmeniť ustanovenia
 zákona o volebnom práve, aby štátnym obča-
 nom, ktorí vedia čítať a písať, nielen dvadsať
 korún daňového censu, ale aj majetok osem
 jutár oráčiny alebo zeme, ktorá má s touto
 rovnakú cenu, zabezpečil hlasovacie právo a ne-
 odťahuje sa ani od uvažovania takých podrob-
 ných otázok, ktorých správne riešenie cieľu
 primerane môže doplniť právo rozširujúce usta-
 novenia roku 1913. vyneseneho zákona o vo-

lebnom práve bez toho, aby základy tohto zákona napadlo a ohrožovalo vodiace politické postavenie uhorskej intelligencie.»

Týmto vysvetlením Tisza zcela prekrúca podstatnú významnosť kráľovského rozkazu.

Aby násilensťvom vyneseny volebný zákon r. 1913. zodpovedne bol reformovaný, to nedopusti a sľubuje len niektoré malicherné modifikácie toho zákona, o ktorom celý svet vie, že je od koreňa zlý. Medzi tymito modifikáciami je i tá, aby hlasovacie právo dostali tí, ktorí majú medailu hrdinstva. Tisza, ktorý vždy posmech robil z hlasovacieho práva hrdinov a pri hľadákaní jeho väčšiny o tom rečnil, že hlasovacie právo nemôže byť považované za odplatu zásluh, v tejto forme privlastňuje si i túto myšlienku. Z ducha veľkej doby historickej ale, ktorý preniká i samého panovníka, necíti ani zbla a aj najvyšší rozkaz kráľovský zdráha sa uskutočniť.

Ustanovizne ku pozdvihnutiu blahobytu ľudu jeho veličenstvo kráľ zaiste tiež zcela ináč si predstavuje, ako Tisza. Medzi takýmto okolnosťami možno očakávať, že onedlho príde čas, keď jeho veličenstvo nahliadne, že sa sklamal v terajšej vláde a prepustí ju.

Mladý panovník Uhorska porozumel slovu terajšej doby, Tisza ale nerozumie kráľa.

Plaziace sa držanie vlády Tiszovej bez príkladu stojí v histórii ústavného života Uhorska. On sám seba pripravuje o celú jeho mravnú hodnotu, keď včul zapiera, čo posiaľ ohlasoval. Potrebnosť rozšírenia volebného práva jednotajne zapieral, včul ju ale uznáva na rozkaz kráľa, ktorý blabosklonne pravdu dáva požiadavkám kresťanskej ľudovej strany a spojenej opozície. Vždy húževnate držal sa vlády a ponač by bol padol bez prevedenia volebného práva, včul zapiera svoju minulosť, strojí sa síce vyplniť kráľovský rozkaz, prekrúca ale celú jeho významnosť. Zaprel svoje slovo a svoju minulosť, neni od neho čo očakávať. Krajina nemôže od neho očakávať lepšiu budúcnosť, kráľ prísne splnenie jeho rozkazu. Sklame sa v ňom kráľ a vtedy padne politický válečný liferant, ktorý všetko len pre seba chcel a pre krajinu nič. Zbuktatuje ho kráľ.

Táto vláda, tento systém a jeho zastupiteľ Tisza krajinu ústavne ďalej spravovať nemôže. Oproti postavil sa vóli ľudu, oproti postavil sa

democratickej reforme volebného práva a oproti stavá sa jej aj včul po prijatí kráľovského rozkazu a preto ďalej parlamentárne panovať nemôže!

Pomoc v práci.

Neveríme, že by sa v krajine našlo človeka, ktorý by nevedel, aký význam má vzhľadom na konečné víťazstvo zdar tohoročnej úrody. Zbytočné je tedy hovoriť o tom, že jestli neurobíme všetko v záujme zabezpečenia úrody a nebudeme mať dobrú úrodu, tak marne zvíťazili naši hrdinovia na bojišti, hospodársku časť vojny neprevládžeme. Ale jako naši hrdinovia vyhrali vojnu na bojišti, tak aj my musíme vyhrať hospodársku časť vojny na poli.

Keď kedy, tak teraz má veľký význam vzájomná pomoc. Pomáhajme jedon druhému! V našom ťažkom položení netrávme čas ponosovaním sa, nečakajme ku nášmu každému kroku pomoc od druhých, lež z vlastnej sily urobme za našich bojujúcich hrdinov a za seba všetko, čo urobiť môžeme, i keď to vyžaduje najväčšie napnutie síl. Pomáhajme jedon druhému, podajme si priateľské pravice, zažeňme hnevy a všetcia, či muž, či žena, či stavec, či dieťa pracujme svorne, pilne a neunavne. V terajších časoch každá pomoc pri poľných prácach je dobrá a osozná.

Kto mal príležitosť vidieť obrábanie chotárov obcí, ten veru zaiste uzná, aký veľký kus poľnej práce zdolala mládež. A že túto ťažkú prácu s takou veľkou chuťou, s takou zriedkavou usilovnosťou konala mládež, to musíme pripísať len tomu citu, ktorý rozniecaval ich srdcia, ktorý ich povzbudzoval ku vytrvalosti a k usilovnosti. A ten cit je láska ku vlasti. Láska ku vlasti dodávala im sily, keď mladé údy ustávaly, láska ku vlasti povzbudzovala ich ku usilovnosti a vytrvalosti, keď v ťažkej práci opanovala ich únava; bo láska ku vlasti im šepkala, že svojou prácou pomáhajú na frontoch bojujúcim svojim bratom víťaziť nad nepriateľom.

Kto videl tejto jary mladý podrost usilovne pracovať na poli, ten tento krásny obraz nikdy nezabudne. Ťažká, ale dobrá škola bola to aj pre mládež. S pýchou a potechou budú sa aj vo svojej starobe rozpomínať, jako sa oni ako deti zúčastnili v boji veľkej vojny a aj svojim potomkom budú živým príkladom, ako treba milovať vlasť, aby ju nepriateľ nemohol zničiť. A táto rozpomienka bude pre nich najkrajšou odmenou, bo nielen my, svedkovia ich usilovnej práce, ale aj ich potomci budú na nich pyšní, že nezahálali, neleňovali, ale každý tak ako mohol, dľa svojich síl pracoval na obrane vlasti.

Veríme, že mládež, ktorá zostala tu za frontom, v práci nielen že nezaostane, lež povzbudzovaná povedomím, že jej práca je potrebná ku obrane vlasti, že jej pomoc potrebujú hrdinovia na frontoch, so stupňovanou usilovnosťou a horlivosťou aj ďalej svojou prácou bude pomáhať v obrane vlasti.

Udalosti svetovej vojny.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Angličania a Francúzi na všetkých čiarach frontu v minulom týždni utrpeli hrozné ztráty. Všetky ich hromadné útoky o pretrhnutie frontu zmarily sa na víťazstve nemeckých armád.

Východné bojište. Medzi Kovelom a Stanislavou ruské čaty v minulom týždni pokúsily sa zdvihnúť ostrú delostreleckú palbu, na ktorú naše delostrelectvo vždy s úspechom odpovedalo a konečne ju umlčalo,

Taliansky front. Uhorskí a rakúski námorníci letúni s úspechom hádzali bomby na obce a vojenské osady územia ústia rieky Po.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Potopenie 18 obchodných lodí.

Berlin, 4. mája. Wolffova kancelária oznamuje: Novšie zdary našich podmorských lodí: potopili sme 18 obchodných lodí so súhrnným obsahom 56.000 brutto-register tún; z týchto 8 lodí s obsahom 24.500 brutto-register tún potopili sme v anglickom kanáli. Medzi potopenými loďami bola jedna torpedoboremi zabezpečená, asi 11.000-tunová veľká dopravná parolod, ktorú sme 25. apríla od Lizardu južne potopili.

Šéf admirality.

Revolúcia v Rusku.

O najnovších príbehoch revolúcie v Rusku podávame nasledovné zprávy:

Proti anglickému veľvyslanectvu v Petrohrade spáchali bombový atentát. Osemsto anglických námorníkov a tisíc ruských vojakov stráži palác Buchanova, anglického veľvyslanca v Petrohrade, kde najväčšia rozhorčenosť panuje proti Angličanom.

Anarchia v ruskom vojsku. Vo všetkých armádach zrušili stav dôstojníkov. Každý člen armády má meno «vojak». Vojaci dôstojníckeho stavu dostanú meno «veliteľ-vojak».

Štrajk fínskych námorníkov. Námorníci fínskej obchodnej flotty vstúpili do štrajku.

Revolucionárna vláda strojí sa sídlo preložiť do Moskvy. Po uliciach Petrohradu v záujme pokoja minule viedly sa krvavé boje. Zahraničný minister Miljukov prinútený bol odvolať jeho osvedčenie za pokračovanie vo vojne.

Amerika a svetová vojna.

Do Európy pošlú armádu.

Washington, 3. mája. (Zpráva Reut. kancelárie.) Povereníci anglickej missie a americkej vlády dnes mali úradnú poradu. Radili sa o zaopatrení antantu potravnými článkami a o loďach, ktoré majú ku tomuto cieľu. Konferencia v tejto otázke obmedzila sa len na to, že

cieľom regulovania obchodu s potravnými článkami navrhne vo Washingtone postaviť kontrolujúci úrad. Pojednávali aj otázku vývozu do neutrálnych štátov. Tak sa zdá, že stravovací úrad, ktorý postavia vo Washingtone, aj žiadostiam Švédska a Norvégska vyhovie v tomto ohľade.

Lord Percy vyhlásil, že v Anglicku a v Amerike stavajú dosť hodne lodi a potopené lode predsa nemôžu nahradiť. Rovnováhu späť uviesť môžu len lode, ktoré dajú Spojené Štáty. Toto vyhlásenie považujú za znak toho, že loďami, ktoré Amerika už má a ktoré ešte len postaví, chce antant zmariť ciele vojny podmorskými loďami. Lord Percy vyhlásil, že americký plavebný úrad jasne vidí veľké nebezpečie a hotový je spoluúčinkovať v ich premožení.

Washington, 3. mája. (Zpráva Reut. kancelárie.) Vláda náklonná je do Európy poslať armádu, ako to antantisti držia za cieľuprimerané a náklonná je i ku prevezeniu armády potrebné lode odtiahnuť od dopravy potravných článkov.

Washington, 3. mája. (Zpráva Reut. kancelárie.) Štátny sekretár Mac Adoo oznámil, že prvá požička, ktorú Spojené Štáty dajú Francúzsku a Taliansku, bude obnášať po 100 millionov dollárov. Prvú rátu v obnose 25 millionov dollárov dostane pravdepodobne Taliansko.

Ťažké ztráty Francúzov a Angličanov.

Berlínska Wolffova kancelária oznamuje: Francúzi v bitke pri Aisne — ako zo správ čiat a z výpovedí zajatcov vysvitá — v pravom smysle slova utrpeli zničujúcu porážku. K útoku hnané divízie už v prvé dni útoku čo bojaneschopné museli odtiahnuť z frontu a nahradil novými vojskami. Útočiace pluky utratili prinajmenej polovicu svojho mužstva, ba najviac z nich, ako 4. peší pluk a 24. koloniálny pluk tri štvrtiny svojho mužstva. 24. koloniálny pluk už pred započatím útoku, od Laffauxa na západ, v delostrelbe utratil 350 mužov. Zajatí 153. pešieho pluku vyhlasujú, že palba nemeckých strojových pušiek útočiace čaty odzadku takmer skosila. Ten istý osud stihol i 355. peší pluk.

Dľa londýnskych zprávy v poslednej bitke pri Arrasi kanadské delostrelectvo bolo takmer celé zničené. Aj pechota utrpela nesmierne ztráty. Anglické časopisy konštatujú, že nemecké vojská sa neslýchane pokojne držaly. Ačkoľvek anglická palba bola neobyčajne prudká a pustošiaca, v posíciach predsa našli nemecké čaty, kdežto si mysleli, že musely zahynúť v daždi ocele. Tieto nemecké čaty sa sťa šialené ručnými granátmi vrhly na Angličanov, ba miestami sa aj sekerami bránili.

Francúzske súkromné zprávy oznamujú, že minister vojny Painlevé bol vyhlásil, že terajšia bitka pri Aisne rozhodne vojnu. V Londýne ešte pred započatím bitky vyhlásil, že sú potrebné najväčšie prípravy. Dielne na muníciu kanóny najväčšieho kalibru vyhotovily v takom veľkom množstve, že aj najhúževnatejší odpor nepriateľa musí sa zlomiť. Francúzski generáli pevne úfal,

že nemecká armáda bude zlomená a že sa z Francúzska podarí vyhnúť Nemcov. V zdare nepochyboval ani jeden francúzsky generál. Ale rozhodnutie vystalo. Ztratu Francúzov v mŕtvých, ranených a zmizlých odhadujú na 160.000 hláv. Muníciu mrhali v takom nesmiernom množstve, že Francúzi za dlhý čas musia čakať, kým nedostatok municie bude nahradený. Francúzi uznávajú, že ztraty Nemcov v bitke boli pomerne nepatrnejšie.

Odsúdení zdražovatelia a pašovatelia tovaru.

Pittenská a popradská Hamburgerova papierne v Poprade a na okolí bez vrchnostenského dovolenia naskupovala veľmi mnoho ovsu, jačmeňa a jačmenných krúp, a síce hodne vyše maximálnej ceny a nakúpený tovar pašovala do Austrie. Na anonymné oznámenie popradská pohraničná polícia odhalila všetky tieto výčiny Hamburgerovskej firmy. Policajný kapitán v Poprade tieto dni publikoval svoj výrok v záležitosti tohto zdražovania a pašovania veľkých rozmerov. Výrok zpomedi 16 obžalovaných dvoch oslohočil, proti jednému naruškovanému pokračovanie odročil. Z ostatných obžalovaných pre zdražovanie, nedovolené skupovanie a pre pašovanie tovaru do Austrie odsúdil majiteľa papierne Hamburgera na 5700 korún peňažnej pokuty, v páde neplatenia na 280 dní zavretia, direktora popradskej papierne Jána Krainera na 2700 kor. peňažnej pokuty, v páde neplatenia na 185 dní zavretia, úradníka papierne Georga Timku na 220 korún peňažnej pokuty, v páde neplatenia na 36 dní zavretia. 10 obžalovaných bolo odsúdené na peňažnú pokutu od 400—1200 korún.

Medzi obžalovanými sú traja poprední páni v Poprade, viac okolitých malých gazdov, ba aj jeden viedenský cis. kráľ. sedriálny sudca, lebo sprostredkoval úpravy majiteľa papierne, ktorý mu je tesfom. Vymerané peňažné pokuty dohromady obnášajú 16.000 korún. Dľa výroku všetky sekvestrované zásoby majú byť zhabané. Štyria obžalovaní sa uspokojili s výrokom, ostatní appellovali, ale appelloval aj verejný žalobník o zprísnenie trestu.

Konec vojny není v dalekej budúcnosti.

V sobotu, 28. apríla predpoludním na zasadnutí veľkého výboru nemeckého ríšskeho snemu vypočuli dôverné sdelenia štátneho sekretára Zimmermanna o zahraničnej politike. Priaznivé vyhlásenie štátneho sekretára ohľadom zakončenia vojny, ktoré sa srovnáva so zprávami ministrov vojenského a námornického, mnohí členovia výboru prijali so živou pochvalou. Prednáška zahraničného štátneho sekretára potvrdila všeobecnú vieru, že sa vojna nie vo veľmi dalekej budúcnosti prajne skončí, tým viac, lebo vo vnútornom oslabnutí Nemcov prechovávanú nádeju našich nepriateľov zmarila naša pevná vôľa zvíťaziť.

Potom prehovoril štátny sekretár vnútra Helfferich a znova poukázal na to, že technický výsledok vojny podmorskými loďami očakávanie námorníctva už v prvom mesiaci prevyšil päťadvadsať a v druhom takmer päťdesiat percentami. Hospodársky zdar je prirodzeným následkom technického úspechu. Štátny sekretár potom poukázal na klesnutie počtu lodí v prvých dvoch mesiacoch zprísnenej vojny podmorskými loďami a vyhlásil, že anglická obchodná flotta také veľké ztraty, aké za tieto dva mesiace utrpela, dlho nevyvládze. Ztraty stávaním nových lodí zodpovedne nahradí je vytvorenou vecou. Pokusy zas zaopatrit si väčší počet neutrálnych lodí, stretajú sa s tou ťažkosťou, že záujmom neutrálnych štátov je lode ponechať si na čas po vojne pre svoje flotty. Možno predpokladať, že zprísnená vojna podmorskými loďami asi polovicu lednej premávky neutrálov od Anglicka ďaleko držala. Tých tisíc drevených lodí po 3000 tún, ktoré teraz chcú stavať Spojené Štáty, aby zachránili Anglicko, pravdepodobne len vtedy bude môcť začať akciu, keď už nebudú mať čo ratovať.

Štátny sekretár potom sdělil číselné dáta o klesaní anglického prívozu. Vo februári r. 1917. voči februáru r. 1916. anglický prívoz o 25 percentov klesol. Angličania zrnom na chlieb, krmivami, cukrom a mäsom v mimoriadnej miere odkázani sú na cudzozemsko. Slabá úroda sveta roku 1916, po ktorej dľa všetkých príznakov podobná bude nasledovať, vo svojom účinku sa stále viditeľnejšie javí. Ešte i v Spojených Štátoch veľmi cítia nedostatok zásob. V Anglicku aj veľký nedostatok zemiakov zhoršuje položenie. Následkom redukovania zásob obilia tento nedostatok v dvojnásobnej miere pociťujú. Ku zvýšeniu obrábania rolí smerujúce anglické poriadky veľkých rozmerov pred zatvou roku 1918. významnejšieho účinku mať nemôžu na verejné stravovanie Anglicka. Účinok týchto poriadkov pozde sa bude javiť.

Hospodárske zprávy.

Zelený hrach, zelená fazuľa, ovocie. Z Nitry oznamujú: Cieľom pozdvihnutia pestovania zelenín a ovocia knazi, notári a učítelia vydržovali ľudové zasadnutie v Žabokrekochoch. Veľkobelický dekan-farár Štefan Paska odporúčal, aby hospodárske obecnstvo toho kraju pestovalo zelený hrach a fazuľu, bo to sa dobre dá speňažiť. O pestovaní ovocia Štefan Paska, ako pochvalne známy hospodár, je tej mienky, že v horných okresoch stolice urodíť by sa mohlo aspoň 300 vagónov ovocia, keď očistia stromy od hniezd húseníc. Jedna obec vlni predala 70 vagónov slivák. Toho roku je výhľad na dobrú úrodu ovocia. Zasadnutie uzavrelo, že vyzve gazdov, aby pestovali kuchynsko-zahradné semä.

Hospodárska zpráva z Prešporoka. V prešporokskej stolici následkom neporiadnych počasných pomerov, gazdovské práce len s pretrhnutím mohli konať. Jarná oračka a sejba začala sa o 2—3 týždne neskoršie, ako op iné roky. Pozdĺž rieky Moravy povodne zapríčinily

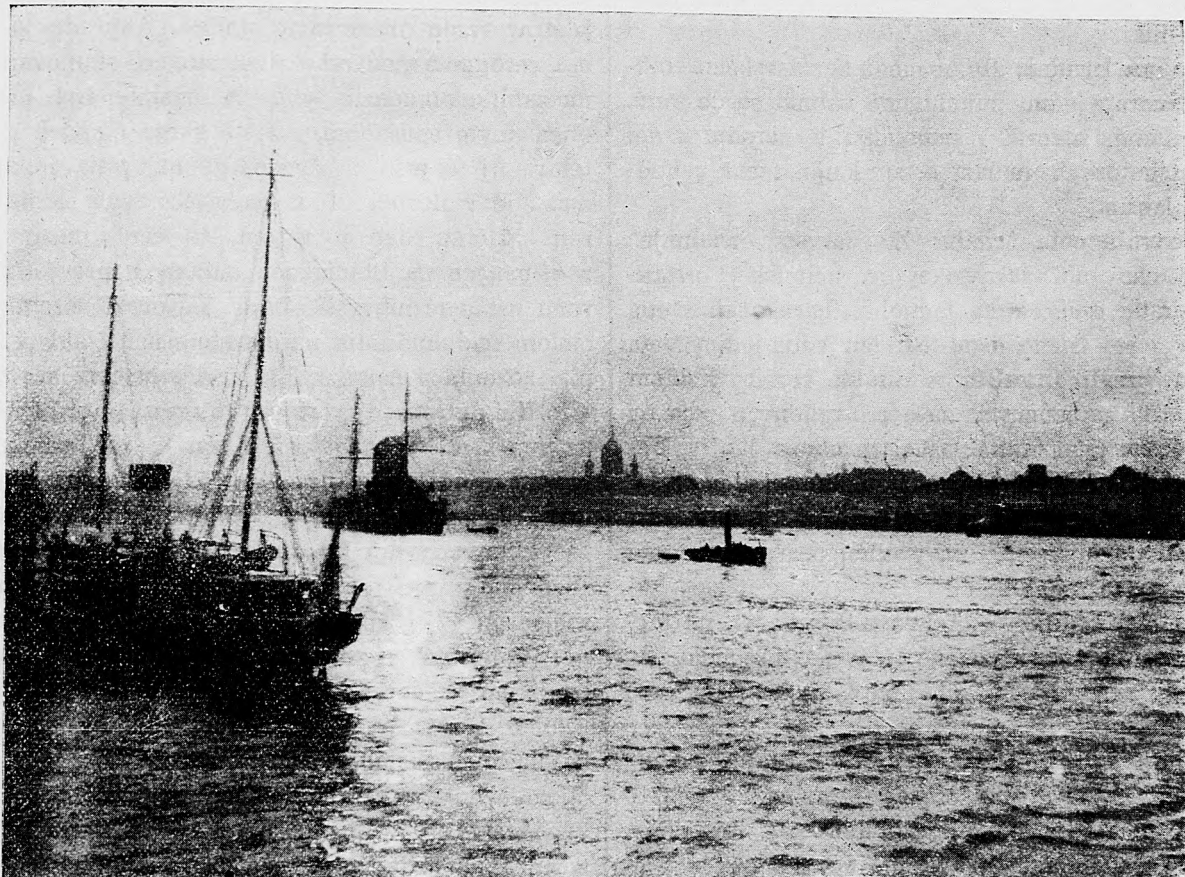
velkú škodu v siatinách a znemožnily jarné oranie a sejbu. Jasenné siatiny prezimovali dobre, raž (žito) na niektorých miestach je slabá, pri teplejšom počasi ale sú výhlady, že sa popraví. Pri jasenných siatinách vôbec veľmi badať nedostatok umelého hnojiva. Jariny následkom neprajného počasia ešte nezišly. Trojka a lucerna prezimovali všade dobre, len kde-tu sú slabé, kde myši spôsobili škodu. Ohľadom potravy je veľký nedostatok.

Uznanie. Poistujúci spolok gazdov, dobrovoľný hasičský spolok v Žakovciach (Spiš) vyznačil odmenou 150 korún na uznanie horlivosti a účinnosti žakovských hasičov, vyvinutej pri minuloročnom veľkom ohni vo Vrbove.

Horlila za ozdobu domu Božieho. V Bohu zosnulá hafčanská obyvateľka, vdova Ondrejová Ofčarik, rodz. Anna Švugerek, na vonkajšiu opravu svojho farského kostola v spišskom Richvalde poručila 4 válečné štátne papiere v cene 400 korún. Boh ju osláv!

Dar kráľa. Jeho veličenstvo kráľ Štefanovi Stokkerovi, roľníkovi v obci Csepel, ktorý sedem synov má na bojišti a ôsmy teraz bol za súceho uznaný k vojsku, daroval 500 korún a s vlastným monogrammom ozdobené strieborné hodinky.

Za vojenské domovy. Podfeldmarsall Hordt a obecenstvo mesta Ostrihomu na ciele vojenského domova cis. a kráľ. 26. peš. pluku darovali po 1000 korún.

Rieka Neva pri Petrohrade.

CHYRNIK.

Deň narodenia jej veličenstva kráľovny Zity. V stredu, 9. mája z príležitosti najvyšších narodenín jej veličenstva kráľovny v budinskom korunovačnom chráme kráľa Matiaša, za prítomnosti krajinského zázakonodarstva, vlády, vojenských, štátnych a hlavnomestských vrchností o 9. hodine predpoludním odbavovali slávnostné služby Božie.

Za ochranu nemluvniatok. Gróf Rafael Zichy na ciele domovne nemluvniatok obetoval 50.000 korún; vystaviť ju majú v Stolnom-Belohrade (Székesfehérvár).

Dar grófa Emila Széchenyiho. Z Ostrihomu oznamujú: Keď sa gróf Emil Széchenyi odobral od svojich voličov, pre denné domovne obetoval 500 a na pamiatku hrdinov tiež 500 korún.

Smrť. Cirkevný kapellmajster Rudolf Adamy, jeden z najvýtečnejších a najučenejších muzikantov a muzikálnych pedagógov Horniakov, 14. apríla zomrel v Baňskej Bystrici v 64. roku života svojho. V 70. rokoch viedol aj hudobný sbor budapeštanskej opery. Okrem veľkého počtu výtečných učeníkov smútia za ním vdova a päť synov. — Z Ostrihomu píšú: Kazimir Pongrácz, námestný podžupan ostr. stolice, ktorého len pred pár dňami vyvolili na ten úrad na miesto suspendovaného podžupana dr. Kolomana Perényiho, 18. apríla v úradnej sieni náhle zomrel sediac pri písacom stole. Pongrácz, ktorý za 25 rokov úradoval pri stolici, bol svedomitým a usilovným úradníkom, každý ho rád mal a vysoko vážil.

Pre kubašských pohorelcov vo Spiši spiškosobotský hlavný slúžny dostal milodarov 23.377 korún.

Hrdinovia 67. peš. pluku. Na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom od okt. 1916. do januára 1917. zo 67. peš. pluku vyznačení boli: majór Robert Kis-Kónya a poručíci Imrich Gallotsik a Artur Lichtig (zajatý) dostali vojenský záslužný kríž tretej triedy s válečnou ozdobou, majór Kis-Kónya dostal i bronzovú medailu Signum Laudis; nadporučíci Štefan Brauner a Ladislav Holénia dostali bronzovú a striebornú medailu Signum Laudis; poručíci Viktor Cséplő a Gustav Shütze (padol) bronzovú medailu Signum Laudis; nadporučík Viktor Voloszinovits Signum Laudis; dobrovoľník Gejza Adamkovics veľkú striebornú medailu; zástavník Franc Rác malú str. medailu; pešiáci Štefan Csanda, Rudolf Czihi, Ferdinand Löwy a Ondrej Szegyor dostali bronzovú medailu.

Vlammačná krádež. Do obchodu kézmarského kníhkupea Wiesnera v jednu minútu minulú noc vlámal sa do teraz neznámy zloděj, otvoril Wertheimku a ukradol z nej 4000 korún hotových peňazí a zo sklepu tovar v hodnote 1000 korún.

Narukovala celá trieda. Zo Sarvašu oznamujú: Štvrťoroční chovanci sarvašskej ev. učiteľskej prípravovne v minulé dni, okrem jedného, narukovali všetci k vojsku. V celej triede ostal teda len jedon-jediný žiak.

Znovu prišli invalidi z Ruska. Pred týždňom zase došlo 100 zamenených našich invalidných vojakov z Ruska. V čas vypuknutia ruskej revolúcie boli v Moskve; o ruských udalostiach vedia ale len toľko povedať, že čuli niekoľko výstrelův z revolverov a že ľudia rozčuleni behali po uliciach. Únavy dlhej cesty vypočinuli si v jednej českej nemocnici.

Žiacke letovisko. V Poprade v Huszparku na mesiac júl a august utvoria žiacke letovisko pre chlapcov ľudovej školy a stredných škôl. Letovanie jedného žiaka má stáť 500 korún.

Lacnejšie mäso. Stravovací úrad usiluje sa vynajst spôsob, aby si aj chudobnejší ľudia mohli tu i tu kúpiť kusok mäsa. Že ako prevedú túto sociálnu akciu, to ešte není rozhodnuté. Vo Viedni túto záležitosť riešili tak, že pre chudobných ľudí dali natlačiť osobité cedule na potravné články a kto takouto cedulou kupuje, ten platí len tretinu ceny patričného potravného článku a ostatné dve tretiny ceny štát zaplatí zaňho. Rakúska vláda na tento cieľ povolila 300 millionov korún. Uhorský Stravovací úrad sriadi aj záležitosť zeleniny a je možné, že cieľom pomerného rozdelenia zeleniny založí Stredisko pre zeleninu.

Dar. Gróf Ladislav Károlyi, veľkostatkár vo Föte, cieľom zaopatrenia válečných sirôt s mliekom, daroval 50.000 korún.

Vojenská polícia v Košiciach. Z Košíc píšú: Podobne viacerým mestám krajiny, aj v Košiciach sriadili vojenskú políciu pod veliteľstvom kapitána Emila Sobotica. Spomneme tu ešte i to, že košický mešťanosta Béla Blanár vydal ohlas, v ktorom upozorňuje obyvateľstvo, ako sa má brániť v páde nepriateľského povetného nápadu.

Za druhého išiel na assentírku. Šimona Kaufmanna, krajčírskoho tovaryša v obci Keselymező, assentačná kommissia neuznala za súdeho k vojenskej službe. Kaufman za peniaze i namiesto Dávida Amsela, subjekta v obci Tiszaujlak ustanovil sa pred assentačnou kommissiou a aj vtedy ho uznali za nesúdeho ku vojenskej službe. Budapeštianska súdna stolica pre zločin spáchaný proti záujmom válčenia, tak milého Šimona, ako aj Dávida odsúdila na poldruha roka do žalára.

Jarmok dobytku na zabitie vo Spiši. Z Levoče oznamujú: Podžupan stredistu ministerstva vojny skupovanie dobytku na zabitie dovolil tým spôsobom, že mesačne môže kúpiť v stolici 400—500 kusov lichvy, z tohto ale 10 procentov za miernu cenu prepustiť musí k stravovaniu obecnstva stolice. Aby ale zachránený bol verejnospodársky život stolice, skupovanie lichvy na zabitie obmedzil tým, že nesmie byť prevádzané obchodným spôsobom, zvlášte skrze cudzích podujimateľov. Aj to píšú z Levoče, že najvyššia cena sviňskej masti je v Levoči 11 a najvyššia cena slaniny 10 korún. Príčina toho je v tom, že cena masti a slaniny z ošipaných na Dolniakoch kúpených prevýšila pre Levoču ustálené najvyššie ceny. Levočskí verejní úradníci cieľom nadobudnutia najpotrebnejších článkov stravovania, kúrenia a šatenia, 11. apríla utvorili spolok.

Na detskú opatrovňu (óvodu), ktorú spišský opatrovný kruh vystaviť má v Šáriši, na vidieku Rusmi spustošenom, spiško-hanušovský potravný spolok obetoval 20 korún. Doterajšia sbierka činí 3758 korún.

Zamestnanci koš.-oderbergskej železnice v mesiaci marci pre rodiny svojich narukovaných súdruhov sossbierali 1741 korún.

Vojenské vyznačenie. Na uznanie hrdinského a zdarného chovania sa proti nepriateľovi, Rudolfovi Garrollimu, Ottovi Wesselymu, Rud. Silanovi, Kar. Röslerovi a Silardovi Schubertovi, poručikom 67. peš. pluku, a Michalovi Pappovi, poručíkovi 85. pešieho pluku, jeho veličenstvo kráľ udelil vojenský zásl. kríž tretej triedy s válečnou ozdobou a so šablami. Poručík Elek Löwenstein zo 67. peš. pluku, ako i poručík Rudolf Reszeghy a nadporučík Alex. Balogh z 85. peš. pluku, stali sa účastníkmi najvyššieho pochvalného uznania. Spišský rodák Arnold Hartmann, delostrelecký poručík v 39. honv. poľnom maž. pluku, vyznačený bol veľkou a malou striebornou medaillou hrdinskosti. — Michal Tudja a Jozef Gajdoš, honvédi koš. 9. peš. pluku, na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom vyznačili boli strieb. medaillou hrdinskosti prvej triedy a prvý dočasne vymenovaný bol aj za kaprála. Gajdoš pochádza zo šárišskej obce Ivános. Ako vycvičený sanitée 14. aug. 1914. šiel na bojište s poľným plukom. Účasť vzal vo všetkých bojoch pluku a ešte ani raz nebol ranený. Pred tým pekným vyznačením dostal už bronzovú medailu. Počas vojny bol dva razy na urlaube. Gajdoš je v 9. honv. pluku jediným frontovým honvédom, ktorý je od počiatku vojny na bojišti, za ktorý čas si celkom osvojil maďarskú reč.

Vyznačenie honvédov košického 9. pluku. Za hrdinské a smelé chovanie sa pred nepriateľom najnovšie vyznačení boli: hrdinskou smrťou zomrelý zástavník Gustav Andreides dostal strieb. medailu hrdinskosti prvej triedy, jednoročný dobrovoľník-firer Fr. Szamosy, jednoroční dobrovoľníci kapráli Ervin Schilhabel a Tibor Steiner, kaprál Ondrej Kocsis a res. konvéd Ján Lipták dostali striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy, landšturmista Georg Szlovik a Ondrej Nemesik (po drnhýkrát) a landšturmista Karol Bugyi dostali bronzovú medailu hrdinskosti. — Zlatú medailu hrdinskosti dostal res. kadét Ján Morichlatko. Striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy dostali: kaprál Michal Ferta, landšturmista frajter Demeter Szidei, res. honvéd Pavel Koki a landšt. Julius Koki. Striebornú medailu druhej triedy dostali: res. poručík Desider Spiegel, res. firer Ernest Krausz, kapráli Peter Nikulics, P. Szlavkovszky, Ján Bohacsek, res. kaprál Michal Orosz, landšt. kapráli Ján Nedorostek, Jozef Kuchin, frajtri Julius Zasztiera, Michal Boszák, Arpád König, res. frajter Matej Juraszko, honvédi Béla Kolozsváry, Michal Nagy, Karol Nagy, Ján Tomko, Štefan Préter, Jozef Ducsay, res. honvédi Mikuláš Gombás, Jozef Pataky, Jozef Ivancsak, Anton Pál a landšt. Otto Dimek. Bronz. medailu hrdinskosti dostali: kapráli Ján Juhász a Franc Molnár, res. kaprál Štefan Zsigó, frajter Franc Biró, landšturmista frajter Ondrej Czvangros, honvéd Ondrej Rusznyák, res. honvéd Alexander Tóth, landšturmista Koloman Elek, Mikuláš Lebeda, Valentin Tóth, Ondrej Albrecht, Ondrej Rontó, Michal Zalczer a Koloman Weisz.

Rakúska banícka úč. spoločnosť, ktorej prislúchajú i banicke osady Mariahuta a Bindt vo Spiši, mala vlni osohu 21,852.901 korún. Účastníci dostanú po 22 procentov dividendy. Pre zamestnancov stihnutých vojnou dajú 1 million korún. Spoločnosť prítomne zamestnáva 15.700 robotníkov, o 1800 menej, ako počas pokoja.

K pomocnej kancelárii spiš. Červeného Kríža v Levoči často sa už obrátili rodiny narukovaných, válečné vdovy atď. Kancelária usiluje sa dobroprajne a rýchle vybaviť rozličné prosby spojené s vojnou. Dvaja Kézmarčania kancelárii na podpory poslali 14 korún. Rolnícky manželský pár, Ján Bartoš a manželka vo Spišských Smižanoch, prijal by za svoju 10—15-ročnú spišskú válečnú celú dievča-sirotu. Kto vie o takej válečnej sirote bez ota a matky, nech to oznámi kancelárii.

Pruské vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ dovolil, aby Ernest Paksy, kapitán košického 9. honv. pešieho pluku, nosiť mohol pruský kráľovský železný kríž druhej triedy.

Veľké železničné katastrofy. V Bavorsku srazily sa dva vlaky; 31 cestovateľov, medzi nimi 16 vojakov, na mieste zomrelo; ranených je 41. V Rusku 12. apríla srazil sa jeden osobný vlak s nákladným vlakom; dva vozne sa rozdrúzgaly. Nešťastie má 50 mrtvých a 64 ranených.

Kézmarská banka úč. sp., založená roku 1872., následkom veľkých ztrát, ktoré mala pri liečivých kúpeľoch Nižné Smokovce a pri veľkolomnickej tehelni, uzavrela, že dobrovoľne likviduje (rozíde sa). V posledných dvoch rokoch mala banka ztraty 220.000 korún. Tak očúvame, že vkladatelia neutrpia škody.

Vojenské vyznačenia. Bélovi Árvaymu, poručíkovi 85. peš. pluku, na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom, jeho veličenstvo kráľ udelil vojenský záslužný kríž tretej triedy s váleč. ozdobou a so šablami. Kaprál Pavel Csernán a honvédi Adam Jurik a Jozef Pusch dostali striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy, rezerv. zástavník Eugen Kleipeisz a frajter Ján Rusznyák ale bronzovú medailu hrdinskosti; šetci piati z košického 9. honv. peš. pluku.

Hrdinská smrť. Jozef Molitórisz, rim.-kat. učiteľ v Dluhej (Orava), zástavník 71. peš. pluku, majiteľ malej a veľkej striebornej medailly hrdinskosti, trafený nepriateľskou guľkou, hrdinskou smrťou zomrel na južnom bojišti. Zádušné služby Božie odbavili zaňho 11. apríla v Dluhej, celá obec bola v kostole.

Zemplínska stolica za Sedmohradsko. Zemplínska stolica na znovavystavenie spustošených sedmohradských vidiekov odhlasovala 1%-ovú prirážkovú daň, čo zodpovedá asi 20.000 korunám. V kruhu obecenstva stolice zaviedli i sbierku na ciele Sedmohradska, ktorá doteraz už priniesla 10.347 korún.

Z ruského zajatia. Desider Schranz z Ondrišla, Franc Kavecsán a Martin Oelschiäger zo Švedléru, Karol Lumnitzer z Einsiedelnu, Pavel Tarajcsák zo Spišského Podhradia a Michal Zeleni z Kolbachov: všetci honvédi 9. peš. pluku, v spoločnej karotke, datovanej 12. dec. v Korovinciach (gubernia Wolinsk) pozdravujú svojich príbuzných a známych. — Spišsko-rihvaldský mládenec Štefan Michna v svojej 20. jan. datovanej a 23. apríla došlej karotke píše svojmu duchovnému z Uzlovaja (gub. Tula): Ich 6. nov. písanú karotku dostal som 20. jan., aj tú som dostal, ktorú písali 27. okt., ktorým sa veľmi teším. Bars pekne pozdravujem všetkých našich vojakov. Boh nám pomáhaj.

Štvornásobne vyznačení honvédske strážmajstri. Ondrej Miklós a Karol Oláh, strážmajstri koš. 9. honv. peš. pluku, doteraz dostali striebornú medailu prvej a druhej triedy, ako i bronzovú medailu hrdinskosti aj nemeckú bojovnícku medailu.

Z Vysokých Tatier. V Zakopanom — v tých obľúbených kúpeľoch Poliakov — mešká ešte aj teraz asi 7000 hostí. V lete 1915. ako i 1916. počet hostí činil vyše 20.000.

Kto vie o ňom? Jozef Zsiak, honvéd 12. stotiny 14. nitrianskeho honvédskeho pešieho pluku, 5. júna 1916. zmiznul na ruskom bojišti. Každého, čo prípadne vie o ňom, úctive prosíme, aby zarmútenú rodinu zmiznutého upovedomil pod adresou: Ján Babocsay, učiteľ, Nemeskosztolány.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Listy z bojišta.

Hafčanský gazda Jozef Gurovič, ktorý na bojišti povýšený bol za zugsfíreera (čatovodiča) v 67. pešieho pluku, píše svojmu duchovnému do spišského Richvaldu: Poslané novinky som dostal a ďakujem im, že mám čo čítať v tých zákopách. 12. marca bol som pri sv. spovedi.

Spišsko-richvaldský mládenec Valentin Bombara, pešiak debrecínskeho 3. honv. landšt. pluku, 4. apríla z ruského bojišta píše svojmu duchovnému: Posielam v tomto liste dve koruny na opravu nášeho kostola. Keby mi Pán Ježiš aj naďalej tak bol na pomoci, ako do tohoto času, žeby som ten náš boží dom vidieť mohol opravený. Pomáhaj nám Bože v tom cudzom kraji! Teraz prosím ich, keby mi ráčili poslať svätý škapuliar.

Nového tu není nič. Čas je veľmi krásny. Teraz pozdravujem našich všetkých Richvaldčanov veľmi krásne na mnohokrát.

Tiež richvaldský mládenec Ján Čupka, pešiak lúčenského 25. pluku, 20. apr. z talianskeho bojišta píše duchovnému: Noviny «Krestan» a karotku som dostal. Bars ma to potešilo, jak som čítal, že náš chrám boží opravujú; aj ja im pošlem dačo na ten chrám boží jak budem môcť.

Ján Štefaňák zo spišského Richvaldu, vojak košíckého 19. landšt. peš. bataillonu, 17. apr. z Černo-horska píše svojmu duchovnému: Noviny «Krestan» som dostal, za ktoré im pekne ďakujem; veľa chlapov ich číta, lebo sem neidú slovenské noviny. Tu je už bars teplo, pšenica sa už bude sypať. Keď by nám Pán Boh dal slávneho víťazstva a sladkého pokoja!

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov

v Jágri (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

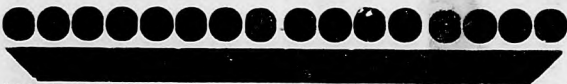
Varujeme sa napodobenín.

Oznamy prijíma administrácia

„Krest'an“-a

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28

Dobry nástroj, polovica práce.
Objednajme si plamenného ostria.

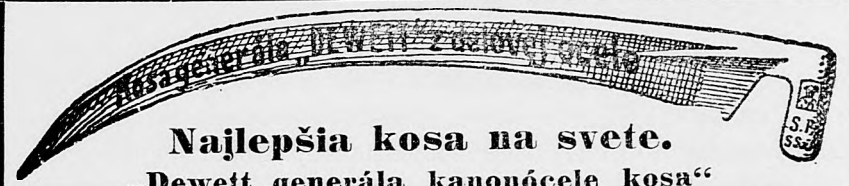
Sarkan-kosu

Za každú kosu 3 rokov záruka, nezodpovedná zmena sa zdarma novou, dobrou kosou (Zo záruky vieme, že medzi 100 kusami není ani jedna zlá.) Plamenného ostria Sarkan kosou, po jednom naostrení možno kosiť na 100-200 krokov. Jedno nakúvanie dostačí na viacej dní. Plamenného ostria Sarkan-kosu posielame nakúvanú, vyprobovanú, netreba ju kováčovi dať do ruky, hotová je do roboty. — Sarkan-Kosu ceny sú:

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110	centm.
3.-	3.10	3.20	3.40	3.60	3.80	4.-	4.10	4.20	4.50	korún.

Pri 10 kusoch 1 kus zdarma. Sarkan-kosa oceľka 60 hal., striebornej ocele kladívko 2.20 korún, nákovka 1.80 korún. Dvojité obrúčka na kosu 50 hal. Stroj k nakúvanu kosi, najdokonalejšia novota. Za 5 minút 1 kosu bars i dieťa dokonale môže naostriť. Cena 6 korún. Cenník zdarma. K objednanu vylučná adresa: Sarkan-Kosu stredisko, Szomogysszil.

Každý nech si na dopis-niečo pýta cenník.

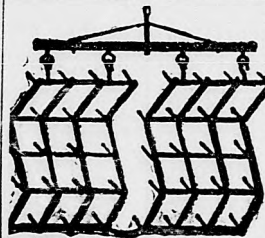
Najlepšia kosa na svete.

„Dewett generála kanonócele kosa“

po jednom naostrení cez celý deň, po jednom nakúvaní cez viacej dní možno ňou kosiť. Není kosi, ktorá by sa, ani ohľadom dovozu, ani ohľadom ľahkosti a trvanlivosti, na celom svete s ňou porovnať mohla. — Každú kosu posielame nakúvanú, vyprobovanú a hotovú do roboty, netreba ju kováčovi dať do ruky. — „Dewett Generála kosa“ ceny:

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110	centm.
3.-	3.10	3.20	3.40	3.60	3.80	4.-	4.10	4.20	4.50	korún.

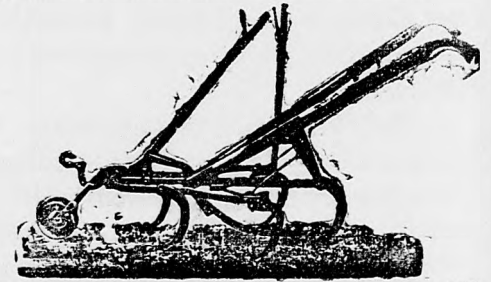
Pri objednaní 10 kusov 1 kosa zdarma. Amerganska oceľka 60 halierov, striebornej ocele kladívko 2 kor. 30. hal. striebornej ocele nákovka Ochrán. známka. 1 kor. 80 hal., dvojité obrúčka na kosu 50 hal. — Stroj k nakúvanu kosi, najdokonalejšia novota. 1 kosu bars i dieťa za 5 minút môže naostriť. Cena 6 korún. — Cenník zdarma. Objednaná treba poslať jedine na adresu obvodu Pavel Sohr Szomogysszil 3.

Ľahký lež pevný oceľový pluh s truhlicou vováže 70 kgr. 125 korún. «Juno» americká koňská motyka a surňačka prevádza prácu 5-6 centimet. rov 145 korún. Zvlášte dobrá železna brána 2 dielna 42 kgr. 70 kor. 3 dielna 62 kgr. 100 kor. Raďte si pýtať cenník a úpravu upotrebenia. K dostaniu u:

Jozef Marosi a Syna

veľký vyvozný dom kôš a železného tovaru Esztergom 15.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-úlica 28/a.